

Elit Salon Hokeyi Oyuncularında Empatik Beceri ile Prososyal Davranışlar Arasındaki İlişki

Gülfem SEZEN BALÇIKANLI, İbrahim YILDIRAN
Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

Araştırma Makalesi

Öz

Bu çalışmanın amacı, salon hokeycilerinin empatik beceri düzeyleri ile takımına ve rakibe yönelik prososyal davranışları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmada araştırma grubunu 2015-2016 yılı Salon Hokeyi Süper Ligi'nde yer alan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 150 sporcu (75 kadın, 75 erkek) oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak; Kişilerarası Tepkisellik İndeksi (Interpersonal Reactivity Index: IRI) ile Sporda Prososyal ve Antisosyal Davranış Ölçeği (PABSS) kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise, Mann Whitney U Testi ile Korelasyon analizinden (Spearman sıra korelasyonu) yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular; kadın sporcuların erkelere oranla daha empatik olduğu, prososyal davranışlarda cinsiyet açısından bir fark bulunmadığı ve empatik beceriler ile sporda prososyal davranış arasında ilişki olduğu yönündedir. Sonuç olarak, sporcularda empatik düşünce, fantezi ve perspektif alma gibi empatik becerilerin sporda takımına ve rakibe yönelik prososyal davranışları artırdığı ve desteklediği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Salon hokeyi, Empati, Prososyal davranış

Relationship Between Empathic Skills of Field Hockey Players and their Prosocial Behaviors

Abstract

It is the aim of this study to examine the relationship between empathic skills of field hockey players and their behaviors towards their opponent and teammates. The participants who voluntarily took part in the study were 150 players (75 females and 75 males) in the Super League of Field Hockey in the 2015-2016 season. The data which were collected via Interpersonal Reactivity Index (IRI) and Prosocial and Antisocial Behavior in Sport Scale (PABSS) were analyzed using the Spearman Rank Correlation and Mann Whitney U test. The findings indicate that female players are more empathic than males, there is no difference in prosocial behaviors in terms of gender and empathic skills promote prosocial behaviors in sport. Thus, it can be concluded that empathic skills such as empathic concern, fantasy and perspective taking enhance and support prosocial behaviors towards their opponent and teammates in sport.

Keywords: Field hockey, Empathy, Prosocial behavior

Giriş

Sporcuların yarışma anında gerek rakipleriyle gerekse takımdaşları ile kurdukları iletişimin kalitesi onların empatik becerileri ile yakından ilişkilidir. Empati, bireyin başka birinin gözlemlenen deneyimlerine verdiği tepkileridir ve hem bilişsel hem de duyuşsal unsurlar içermektedir (Davis, 1983). Empatinin bileşenlerinden olan empatik düşünce, karşımızdaki kişiye duyduğumuz sıcaklık, yakınlık, ilgi, alaka gibi duygular ile zor durumda olan kişilere karşı duyulan ilgiyi belirlerken, perspektif alma; karşımızdaki kişinin bakış açısını kabullenebilme derecemizle ilgilidir. Fantezi; kişilerin kitaplardaki, filmlerdeki ve oyunlardaki hayali karakterlerin yerine kendini koyabilme eğilimini belirlemektedir (Davis, 1983, 1996, Engeler, 2007). Prososyal davranışlar ise, gönüllü olarak karşımızdaki kişiye yardım etmeyi ya da onun yararına olacak davranışları içermektedir (Eisenberg, Fabes, Spinrad 2006). Spordaki prososyal davranışlar ise, yere düşen rakibe yardım etmek, takım arkadaşlarını cesaretlendirmek gibi davranışlardan oluşur (Kavussanu, Boardley 2009). Bireyler empatik becerilerine inanır ve kendi duygularını kabul edebilirlerse bu onların sosyal davranışlarını da etkilemektedir (Bandura, Caprara, Barbaranelli, Gerbino, Pastorelli, 2003).

Empati ve prososyal davranışlar arasındaki ilişkinin önemi üzerine yapılan birçok araştırma mevcuttur (Eisenberg, Miller 1987; Eisenberg, Fabes,1990; Roberts, Strayer, 1996). Rutten ve arkadaşları (2007), sporda yaşanan ikilemler üzerine ahlaki akıl yürütme ile prososyal davranışlar arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki bulmuştur. Bir başka araştırmada empati ve rakibe prososyal davranışlar arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur (Kavussanu, Boardly 2007). Cinsiyetler açısından incelendiğinde, kadın sporcuların erkeklere oranla daha empatik olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kavussanu, Stamp, Slade, Ring, 2009). Yine prososyal davranışlarda da kadınlar lehine bir durum söz konusudur (Sage, Kavussanu 2007). Cinsiyet açısından değerlendirildiğinde prososyal davranışlar üzerindeki farkın bir nedeninin de empati faktörü olabileceği düşünülmektedir (Kavussanu, Stamp, Slade, & Ring 2009). Branşlar açısından bir durum incelemesi yapıldığında ise, Rutten ve arkadaşları (2011) tarafından, futbolcuların sporda antisosyal davranış düzeylerinin oldukça yüksek

olduğu, bunu ikinci sırada basketbolcuların izlediği, bireysel sporlarda ise antisosyal davranışların düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Prososyal davranışları da içine alan sportmenlik yönelimi ile empati arasında da yine pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğu bilinmektedir (Sezen 2014; Sezen, Yıldırım 2012).

Araştırmalar, yakın temaslı takım sporlarında empati becerisinin ve prososyal davranışların oldukça düşük olduğunu göstermekte ve üzerinde en fazla araştırma yapılan branşı futbol olarak belirtmektedir. (Kavussanu 2006; Kavussanu, Stamp, Slade, Ring, 2009; Sezen, Yıldırım 2012; Sezen 2014). Ülkemizde çok az araştırılan ancak günümüzün rağbet gören branşları arasında olan salon hokeyi yakın temaslı takım sporu olma özelliği ve yapısı itibarı ile merak uyandırmaktadır. Buradan hareketle çalışmanın amacı, salon hokeyicilerinin empatik beceri düzeyleri ile takımdaşa ve rakibe yönelik prososyal davranışları arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Yöntem

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu, 2015-2016 yılı Salon Hokeyi Süper Ligi'nde yer alan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 150 sporcu (75 kadın, 75 erkek) oluşturmaktadır. Araştırma grubunun %36.7'si 13-15 yaş; %23.3'ü 16-18 yaş; %18'i 19-21 yaş; %14'ü 22-23 yaş; %5.3'ü 24-25 yaş ve %2.6'sı 25 ve üstü yaş aralığındadır. Grubun spor yaşları incelendiğinde %23'ü 1-2 yıl; %38'i 3-4 yıl; %21.3'ü 5-6 yıl; %10'u 7-8 yıl; %7.3'ü ise 9-10 yıl aralığındadır. Araştırma grubunun kulüp yaşları incelendiğinde; %37.3'ü 1-2 yıl; %43.3'ü 3-4 yıl; %14'ü 5-6 yıl; %5.3'ü ise 7 yıldır aynı kulübün sporcusudur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişilerarası Tepkisellik İndeksi (Interpersonal Reactivity Index: IRI) ile Sporda Prososyal ve Antisosyal Davranış Ölçeği (PABSS)'nin 'sporda prososyal davranış' bölümü kullanılmıştır.

Kişilerarası Tepkisellik İndeksi (IRI): Araştırmada, profesyonel futbolcuların empatik eğilimlerinin belirlenmesinde veri toplama aracı olarak Davis (1983) tarafından geliştirilen ve Türkçe verisiyonu Engeler (2005) tarafından yapılan Kişilerarası Tepkisellik İndeksi (Interpersonal Reactivity Index: IRI) kullanılmıştır. IRI alt boyutları göreceli olarak birbirinden bağımsız ve kişilerin niteliklerini belirleyen 4 alt boyuttan ve 28 maddeden oluşmaktadır. Bu araştırmada, niteliği ve kurguyu en çok yansıtacağı düşünülen üç alt boyuttan ve 21 maddeden (Fantezi, Perspektif Alma, Empatik Düşünce) yararlanılmıştır. Kişilerarası tepkisellik indeksi beşli likert tipi bir ölçektir (0= beni hiç tanımlamıyor, 4= Beni oldukça tanımlıyor). Perspektif Alma alt boyutu, diğerlerinin psikolojik açıdan bakış açısını kişinin kabullenebilme derecesini (Örn.: Arkadaşlarımın açısından olayların nasıl gözüktüğünü düşünerek onları daha iyi anlamaya çalışırım.), Empatik Düşünce alt boyutu, kişinin diğer kişilere karşı sıcaklık, yakınlık, alaka gibi duyguları ve zor durumda olanlara karşı duyulan ilgiyi belirlemektedir (Örn.: Benden daha az şanslı insanlara karşın sık sık ilgili ve hassas duygular hissederim.). Fantezi alt boyutu ise, kişilerin kitaplardaki, filmlerdeki ve oyunlardaki hayali karakterlerin yerine

kendini koyabilme eğilimini belirlemektedir (Örn.: İlginç bulduğum bir hikâye veya romandaki olaylar eğer benim başıma gelseydi nasıl hissederdim diye düşünürüm.) (Davis 1980; 1983; 1996). Bu çalışma için Cronbach Alpha değerleri empatik düşünce alt boyutu için 0.80; perspektif alma alt boyutu için 0.85; fantezi alt boyutu için ise 0.80'dir.

Sporda Prososyal ve Antisosyal Davranış Ölçeği (PABSS): Kavussanu ve Boardley (2009) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması Sezen (2013) tarafından yapılan Sporda Prososyal ve Antisosyal Davranış Ölçeği (PABSS) 5'li likert tipi bir ölçek olup 20 maddeden ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu araştırma için ölçeğin, 'sporda prososyal davranış' bölümü kullanılmıştır. Bu bölümün alt boyutları; "rakibe prososyal davranış" (Örn.: Sakatlanan rakibime yardım ettim.), "takım arkadaşına prososyal davranış" (Örn.: Takım arkadaşımı cesaretlendirdim.) boyutlarından oluşmaktadır. Bu çalışma için Cronbach Alpha değerleri rakibe prososyal davranış alt boyutunda 0.75; takımına prososyal davranış alt boyutunda 0.78'dir.

Verilerin Analizi

Sporculara, antrenörlerinin eşliğinde spesifik bilgiler verilerek gönüllü katılım yoluyla ölçekleri doldurmaları istenmiştir. Doldurulan ölçekler araştırmacı tarafından değerlendirilerek incelemeye uygun olanlar alınmış, uygun olmayanlar inceleme dışı tutulmuştur. SPSS paket programına girişleri yapıldıktan sonra normallik testine tabi tutulan veriler bu sonuçlardan sonra analiz edilmiştir. Normal dağılım göstermeyen verilerin analizinde ise, betimsel istatistik, Mann Whitney U Testi ile Korelasyon analizinden (Spearman sıra korelasyonu) yararlanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1'de cinsiyetler açısından alt boyutların ortalama değerleri ile cinsiyetler arasındaki farklar ve Tablo 2'de korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 1. Salon hokeyi sporcularının alt boyutlara yönelik tanımlama düzeyi ortalama değerleri ile Mann Whitney U Testi.

Değişkenler	Cinsiyet	\bar{x}	ss	U
Empatik Düşünce	Kadın	2.60	.4894	.046*
	Erkek	2.37	.5149	
Perspektif Alma	Kadın	2.61	.9797	.023*
	Erkek	2.28	.6863	
Fantezi	Kadın	2.63	.4910	.000*
	Erkek	2.23	.6669	
Takımına Prososyal Davranış	Kadın	3.76	.8073	.186
	Erkek	3.59	.8703	
Rakibe Prososyal Davranış	Kadın	3.60	.9435	.724
	Erkek	3.33	2.390	

* $P < .05$

Tablo 1 incelendiğinde empati becerisinin alt boyutlarından Empatik Düşünce puan ortalaması kadınlarda 2.60; erkek sporcularda 2.37'dir ve aralarındaki fark istatistiksel

olarak anlamlı bulunmuştur (.046). Perspektif Alma boyutunda kadınların tanımlama düzeyi ortalaması 2.61 ortalama değer ile erkeklerin ortalama değerinden (2.28) daha yüksek çıkmıştır ve bu iki grubun ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır (.023). Fantezi boyutu kadın sporcularda 2.63 iken erkeklerde bu oran 2.23'de kalmıştır bu ortalamalar arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı çıkmıştır (.000). Prososyal davranışlar incelendiğinde ise Takımdaşa prososyal davranış ortalaması kadın sporcularda 3.76, erkek sporcularda 3.59'dur. Rakibe prososyal davranışlarda ise kadın hokeycilerin ortalaması 3.60 iken erkek hokeycilerin ortalama değeri 3.33'dür. Her iki alt boyutta da ortalamalar arasında anlamlı bir fark görülmemiştir.

Tablo 2. Salon hokeyi sporcularına yönelik Spearman sıra korelasyonu

Alt Boyutlar	Empatik Düşünce			Perspektif Alma			Fantezi		
	n	r	p	n	r	p	n	r	p
Takımdaşa Prososyal dav.	150	.168*	.040	150	.295**	.000	150	.220**	.007
Rakibe Prososyal dav.	150	.179*	.028	150	.409**	.000	150	.251**	.002

* $p < 0.05$; ** $p < 0.01$

Tablo 2'ye göre, salon hokeyi oyuncularının takımdaşa ve rakibe yönelik prososyal davranışları ile empatik düşünce, perspektif alma ve fantezi alt boyutlarında arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Sırasıyla: .040; .000; .007; .028; .000; .002).

Tartışma ve Sonuç

Spor etkileşimleri, özellikle takım sporlarında, hareketleri koordine etme üzerine kuruludur ve böylesi koordinasyonlar karşılığında çok boyutlu kaynaklar yoluyla oyunu anlama yeteneği gerektirir. Örneğin, bir oyuncunun her bir takım arkadaşının bazı durumlarda ne yapacağını tahmin etmesi gerekmektedir (Shields 1994). Bu bağlamda da karşımıza empati becerimiz çıkar. Araştırma bulguları incelendiğinde, salon hokeyi sporcularının empati becerileri arasında kadın sporcular lehine bir fark çıktığı görülmektedir (Tablo 1). Bu araştırma için sonuçlar literatürün desteklediği şekilde çıkmıştır (Hoffman 1977; Eisenberg, Lenman 1983; Kavussanu, Roberts 2001; Shields, LaVoi, Bredemeier, Power, 2007; Kavussanu, Stamp, Slade, Ring, 2009). Ancak sonuçlar her iki cinsiyette de empatik becerilerin yüksek ortalamaya sahip olmadığını göstermektedir (Tablo 1). Spor ve empati ilişkisi hakkında fazla bilgiye sahip olmamakla birlikte; sportif tecrübenin, diğerlerine karşı olan empatiyi azalttığı söylenebilir. Rakip ile empati kurmak "başarı amacı" ile çelişebilir, takım arkadaşı ile empati kurmak ise kişisel performans üzerine odaklanmayı zedeleyebilir. Dahası, bazı antrenörler kasıtlı olarak sporcusunun rakibi için endişelenmesini istememektedirler (Shields, Bredemeier 1994). Nitekim Kalliopuska (1987) da araştırmasında sporcuların beysbol oynama süreleri uzadıkça empatinin bir ögesi olan duyarlılığı daha az gösterdiklerini bulmuştur.

Empati, diğer kişinin mutluluğu için, bireyin hareketlerinin ne anlama geldiğini düşünme ve ahlaki bakış açısını benimseme yeteneği olarak düşünüldüğünde, ahlaki gelişim ve ahlaki davranış anlamak için önemli bir hale gelmektedir. Ahlaki davranış,

sosyal bağlamda beklentilere, kurallara ve normlara uygun bir biçimde sürdürülen davranış olarak tanımlanmaktadır. Ahlaki gelişim ise, bireyin bunları dikkate almak zorunda olduğu süreç şeklinde ifade edilmektedir (Greif, Hogan 1973).

Empati ile ilgili çalışmalarda başlıca öncüler arasında olan Adler, adını belirtmediği İngiliz bir yazarın cümlelerinden alıntı yaparak “bir başkasının gözleri ile görmek, bir başkasının kulaklarıyla işitmek ve bir başkasının kalbi ile hissetmek” ifadesi ile sosyal duygu ve sosyal ilgi kavramlarının özünü ortaya koymaktadır (Barret 1981). Sporda bu kavramlar üst düzey soyut kavramları oluşturmakta ve bu özelliklere sahip olan sporcular ise gerek rakiplerine gerekse arkadaşlarına spor ahlakına uygun düşecek şekilde prososyal davranışlarda bulunabileceklerdir. Spor, ahlak ve empati birbiriyle etkileşim içinde olan süreçlerdir (Sezen 2009a). Nitekim Sezen’in (2009b) araştırmasında fair play eğitimi alan beden eğitimi öğretmen adaylarının empati düzeylerinde de bir artış olduğu görülmektedir. Greif ve Hogan (1973), ahlaki gelişimin; ahlak bilgisi, sosyalleşme, empati, özerklik ve ahlaki yargılama olmak üzere beş boyutunun olduğunu ifade etmektedir ve aynı şekilde ahlaki davranışın da bu boyutlarla açıklanabileceğini ileri sürmektedir. Araştırma grubunu oluşturan salon hokeyi sporcularının da empatik beceri ortalamalarının istenilen seviyede olmaması onların prososyal davranışlarını da yakından etkilemiştir (Tablo 1). Öyle ki kadın sporcuların erkeklere oranla biraz daha yüksek ortalama almasına rağmen bu değerler istatistiksel açıdan anlamlı çıkmamıştır. Oysaki empati kişileri egoist yönelimden prososyal davranışa doğru yönlendiren güçlü bir etkiye sahiptir (Hoffman 2001). Çalışmalar empatinin prososyal davranışa yönlendirmede güçlü bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır (Kavussanu, Stamp, Slade, Ring, 2009; Sezen, Yıldırım 2012; Sevdalis, Raab, 2014; Sezen 2014). Empati becerisi eğitimle geliştirilebilen bir beceridir (Dökmen 1990; Sezen-Balçıkkanlı 2009). Rogers (1975), empatik becerinin deneyimle geliştiğini eğitimle bu becerinin öğrenebileceğini belirtmekte ve empati becerisinin empatik insanlardan öğrenilebileceğine vurgu yapmaktadır. Antrenörlerin empatik davranışlarının sporcularına yansıtacağı düşüncesinden hareketle sporcuların empati becerilerinin ve prososyal davranışlarının geliştirilmesi noktasında antrenörlere büyük görevler düşmektedir. Nitekim yapılan araştırmalar da bu durumu desteklemektedir (Hodge, Lonsdale, 2011; Bolter, Kipp, 2016; Chen, Wang, Wang, Ronkainen, Huang, 2016). İnsanlara, insancıl görüşme becerileri öğretildiğinde, ön yargı ve korkuları gösterildiğinde empati kurmaları kolaylaşmakta, kendilerine olan iyileştirici becerilerine karşı güven gelişmekte, kaygıdan uzak ve başkaları için iyileştirici bir varlık göstermektedirler (Davis 2005). Sonuç olarak, gerek sporcuların gerekse antrenörlerin eğitiminde empatik becerilerin geliştirilmesine önem verilmelidir.

Yazar Notu

Bu çalışma, 1-4 Kasım 2016 tarihlerinde gerçekleştirilen 14. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi’nde sunulan sözel bildirinin geliştirilmiş şeklidir.

Yazışma Adresi (Corresponding Address):

Doç. Dr. Gülfem SEZEN BALÇIKANLI

Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü.

Telefon No: +90 (312) 2023559

E-posta: gulfems@hotmail.com

Kaynaklar

1. **Bandura, A., Caprara, G. V., Barbaranelli, C., Gerbino, M., & Pastorelli, C.** (2003). Role of affective self-regulatory efficacy in diverse spheres of psychosocial functioning. *Child Development*, 74, 769 –783.
2. **Barret-Lenard G.T.** (1981). The empathy cycle: refinement of a nuclear concept. *Journal of Counseling Psychology*, 28(2), 91-100.
3. **Bolter, N. D., & Kipp, L. E.** (2016). Sportspersonship coaching behaviours, relatedness need satisfaction, and early adolescent athletes' prosocial and antisocial behaviour. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1-16.
4. **Chen, Z., Wang, D., Wang, K., Ronkainen, N. J., & Huang, T.** (2016). Effects of coaching style on prosocial and antisocial behavior among Chinese athletes. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 44(11), 1889-1900.
5. **Davis, H.M.** (1980). A multidimensional approach to individual differences in empathy. *JSAS Catalog of Selected Documents in Psychology*, 10.
6. **Davis, H.M.** (1983). Measuring individual differences in empathy: evidence for a multidimensional approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 44(1), 113-126.
7. **Davis, H. M.** (1996). *Empathy: a social psychological approach* (2.ed.) Westviewpress, USA.
8. **Davis, C. M.** (2005). Empati nedir, empati öğretilbilir mi? (Ö. Sezer, S. Damar, Çev.). *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6(9), 77-88.
9. **Dökmen, Ü.** (1990). Yeni bir empati modeli ve empatik becerinin iki farklı yaklaşımla ölçülmesi. *Psikoloji Dergisi*, 7(24), 42-50.
10. **Greif, B. E., Hogan, R.** (1973). The theory and measurement of empathy. *Journal of Counseling Psychology*, 20(3), 280-284.
11. **Engeler, A.** (2005). *Psikopati ve antisosyal kişilik bozukluğu* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
12. **Eisenberg, N., & Fabes, R. A.** (1990). Empathy: conceptualization, measurement, and relation to prosocial behavior. *Motivation and Emotion*, 14(2), 131-149.
13. **Eisenberg, N., & Miller, P. A.** (1987). The relation of empathy to prosocial and related behaviors. *Psychological bulletin*, 101(1), 91.
14. **Hodge, K., & Lonsdale, C.** (2011). Prosocial and antisocial behavior in sport: the role of coaching style, autonomous vs. controlled motivation, and moral disengagement. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 33(4), 527-547.
15. **Hoffman, M. L.** (2001). *Empathy and moral development: implications for caring and justice*. Cambridge University Press.
16. **Kalliopuska M.** (1987). Relation of Empathy and Self-esteem to Active Participation in Finnish Baseball. *Perceptual and Motor Skills*, 65(1), 107-113.
17. **Kavussanu, M., & Roberts, G. C.** (2001). Moral functioning in sport: an achievement goal perspective. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 23(1), 37-54.
18. **Kavussanu, M.** (2006). Motivational predictors of prosocial and antisocial behaviour in football. *Journal of Sports Sciences*, 24(6), 575-588.
19. **Kavussanu, M., & Boardley, I. D.** (2009). The prosocial and antisocial behavior in sport scale. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 31(1), 97-117.
20. **Kavussanu, M., Stamp, R., Slade, G., & Ring, C.** (2009). Observed prosocial and antisocial behaviors in male and female soccer players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 21(1), 62-76.
21. **Roberts, W., & Strayer, J.** (1996). Empathy, emotional expressiveness, and prosocial behavior. *Child development*, 67(2), 449-470.
22. **Rogers, C. R.** (1975). Empathic: an unappreciated way of being. *The Counseling Psychologist*, 5(2), 2-10.
23. **Rutten, E. A., Schuengel, C., Dirks, E., Stams, G. J. J., Biesta, G. J., & Hoeksma, J. B.** (2011). Predictors of antisocial and prosocial behavior in an adolescent sports context. *Social Development*, 20(2), 294-315.

24. **Rutten, E. A., Deković, M., Stams, G. J. J., Schuengel, C., Hoeksma, J. B., & Biesta, G. J.** (2008). On-and off-field antisocial and prosocial behavior in adolescent soccer players: a multilevel study. *Journal of Adolescence, 31*(3), 371-387.
25. **Rutten, E. A., Stams, G. J. J. M., Biesta G. J. J., Schuengel, C., Dirks, E., & Hoeksma, J. B.** (2007). The contribution of organized youth sport to antisocial and prosocial behavior in adolescent athletes. *Journal of Youth and Adolescence, 36*(3), 255-264.
26. **Sage L., Kavussanu M., Duda J.** (2005). Goal orientations and moral identity as predictors of prosocial and antisocial functioning in male Association Football Players. *Journal of Sports Sciences, 24*(5), 455-466.
27. **Sage, L., Kavussanu, M.** (2007). The effects of goal involvement on moral behavior in an experimentally manipulated competitive setting. *Journal of Sport & Exercise Psychology, 29*, 190-207.
28. **Shields, D. L., LaVoi, N. M., Bredemeier, B. L., & Power, F. C.** (2007). Predictors of poor sportspersonship in youth sports: personal attitudes and social influences. *Journal of Sport & Exercise Psychology, 29*, 747-762.
29. **Sevdalis, V., & Raab, M.** (2014). Empathy in sports, exercise, and the performing arts. *Psychology of sport and Exercise, 15*(2), 173-179.
30. **Sezen-Balçıkanlı, G.** (2009a). *Profesyonel Futbolcuların Fair Play'e Yönelik Davranışları İle Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ABD, Ankara.
31. **Sezen-Balçıkanlı, G.** (2009b). Fair play and empathy: a research study with student teachers. *Journal of US-China Public Administration, 6*(4), 79-84.
32. **Sezen-Balçıkanlı, G. & Yıldırım, İ.** (2012). Sportspersonship orientation and empathy: a study of professional football players. *Journal of Physical Education and Sport, 12*(1), 18-24.
33. **Sezen-Balçıkanlı, G.** (2013). The Turkish adaptation of the prosocial and antisocial behavior in sport scale (PABSS). *International Journal of Humanities and Social Science, 3*(18), 271-276.
34. **Sezen-Balçıkanlı, G.** (2014). Fair play in professional sports: sportspersonship orientations of futsal players. *Fair Play: Journal of Philosophy, Ethics and Law, 2*(1), 33-49.
35. **Shields, L. L. D., Bredemeier, L. J. B.** (1994). *Character development and physical activity*. USA: Human Kinetics.